Samen voor een groenblauwe metropool

Agenda voor een toekomstbestendig landschap waar het goed wonen, werken en leven is

De Metropoolregio Rotterdam Den Haag is de meest verstedelijkte regio van Nederland. De belevingsmogelijkheden en de toegankelijkheid van het landschap in, om en tussen de stedelijke gebieden laat te wensen over. Het landschap is gefragmenteerd en staat ook nog eens onder druk van grote maatschappelijke en ruimtelijke opgaven. Het aantal inwoners van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag neemt de komende decennia steeds verder toe. Het landschap daaromheen en daartussen zal daarom meer en meer de rol van groene long voor al deze stedelingen moeten vervullen.

Uitgangspunten voor de groenblauwe gebiedsagenda metropoolregio Rotterdam Den Haag

Tot 2040 moeten in de Metropoolregio nog 130.000 woningen bijgebouwd worden, hetgeen een enorme impact zal hebben op het landschap. Daarnaast gaat het landschap ook beïnvloed worden door de transities op het gebied van energievoorziening en landbouw en door de opgaven vanuit klimaatadaptatie. *Deze opeenstapeling van opgaven vormt enerzijds een bedreiging voor de groene ruimte, maar biedt ook een uitgelezen kans om de samenhang, het vestigingsmilieu en de leefkwaliteit van het Zuid-Hollandse metropolitane gebied te versterken.* Wij pleiten in navolging van de provinciale 'Verkenning stedelijk landschap en groenblauwe structuur Zuid-Holland' voor een schaalsprong van het metropolitaan landschap. Dit betekent wat ons betreft een vergroening van de steden, versterking van het landschap rondom de steden, sterkere groenblauwe verbindingen tussen stad en ommeland, behoud van aantrekkelijke recreatiegebieden bij de steden en versterking van natuurgebieden in de regio.

Regie en financiering op de groenblauwe thema's

Om tot werkelijke verbeteringen te komen is een integrale visie en een integrale uitvoering nodig *voor het metropolitane landschap.* Dit vraagt om samenwerking en sturing op strategisch niveau. Wij zien de Verstedelijkingsalliantie, waarin de provincie en een aantal steden samenwerken, en de Woondeal zuidelijke Randstad die deze partijen samen met andere gemeenten uit de regio en het Rijk hebben afgesloten als goede voorbeelden. Krachtige partijen die een samenwerkingsagenda opstellen met daarin concrete afspraken en met elkaar zorgen dat deze afspraken gestand gedaan worden. Ook de wijze waarop door partijen wordt samengewerkt rond de RES kan een voorbeeld zijn. Wij pleiten ervoor dat op een vergelijkbare wijze een groenblauwe alliantie wordt gesloten.

Willen we tot een werkelijke sprong vooruit komen, dan vraagt daarnaast financiering aandacht. Want hoe belangrijk eenieder groen ook vindt, en hoe helder ook is aangetoond dat de maatschappelijke baten hoog zijn: financiering voor groen blijkt vaak lastig. *Er is behoefte aan nieuwe werkwijzen en nieuw, robuust financierings-instrumentarium om tot doorbraken te komen.* Hiervoor bepleiten wij de volgende aanpak:

- **regiodeals in de metropoolregio**, waarbij in eerste instantie het Rijk, en vervolgens mogelijk ook Europa aan de opgaven worden gekoppeld. EU-subsidieprogramma's zijn absoluut kansrijk, mits partijen gezamenlijk met innovatieve en ambitieuze plannen komen waarbij de groenblauwe opgave gekoppeld wordt aan opgaven rond bijvoorbeeld klimaatadaptatie, biodiversiteit of gezondheid.
- **een aantal pilots starten** waarin wordt uitgewerkt hoe de woningbouwopgave als de motor voor vergroting van de gebiedskwaliteit, tegengaan van verrommeling en opvang van recreatiebehoefte kan dienen. Hierbij zal inzichtelijk worden gemaakt wat nodig is aan instrumentarium voor integrale ontwikkeling van stadsranden. Daarmee wordt de kans vergroot dat de versterking van groen en blauw op een aantal plekken goed meelift met de rode ontwikkelingen én er kennis wordt opgedaan die dit meeliften in de toekomst nog vanzelfsprekender maakt.
- **ontwikkelen van nieuw instrumentarium,** op basis van ervaringen uit de genoemde pilots, maar ook door het verkennen van instrumenten zoals een groennorm, een groenfonds en een groene scorekaart (ideeën uit de Visie Rijke Groen Blauwe Leefomgeving). Samen met anderen willen we graag op zoek naar instrumenten die werken.

Een 9-puntenplan om het metropolitane landschap te versterken

Binnen de grote overkoepelende opgave van de schaalsprong voor het stedelijk landschap, zijn verschillende deelopgaven. We hebben er negen geselecteerd. Deze onderwerpen zijn niet nieuw, veelal lopen er al initiatieven om tot verbeteringen te komen. Maar we constateren dat er nog wel extra stappen nodig zijn. De gezamenlijke landschapstafels willen zich hier met anderen (zoals de provincie), voor inzetten.

1 De ontwikkeling van extra aanbod op en om het **water** is noodzakelijk vanwege de groeiende vraag naar recreatieruimte (verkoeling en wateropvang). Er liggen koppelingen met biodiversiteit, cultuurhistorie en aantrekkelijk wonen. Verschillende blauwe opgaven dienen een regionaal belang, zoals bijvoorbeeld de Erasmuszone, Rijn-Rotte-Vliet en Rivier als Getijdenpark. De aanpak daarvoor behoort belegd te worden op het metropolitane schaalniveau voor regie en planvorming.
2 Zuid-Holland krijgt er in 2021 twee **nationale parken** bij: Hollandse Duinen en NLDelta. De ambitie is om in deze nationale parken te investeren in natuur, cultuur en recreatie. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de krachten die er in de regio zijn. De landschapstafels zijn belangrijke uitvoeringspartners.
3 Het gaat niet goed met de **biodiversiteit**. Dit vraagt enerzijds om hele concrete, lokale maatregelen maar ook om grotere ingrepen zoals het maken van robuuste ecologische verbindingen en het versterken van de bijzondere deltanatuur. Een samenwerking met de brede maatschappelijke beweging 'Deltaplan Biodiversiteitsherstel' kan interessant zijn.
4 Om het **sporten en recreëren** in de bestaande gebieden aantrekkelijker te maken dient een eigentijds programma aan deze gebieden toegevoegd te worden. Aantrekkelijke stad-land verbindingen en blijvend investeren in de kwaliteit van de groenblauwe leefomgeving, stimuleert het gebruik van groen.
5 In de metropoolregio is een dicht **OV-netwerk**, waardoor een snel en comfortabel vervoer van huis naar het groen mogelijk is. Waar het vooral misgaat is de 'last mile' tussen een OV-halte en de bestemming. Het bereiken van groene bestemmingen kan stukken beter.
6 Het verbeteren van het **fietsnetwerk** is voor de regio van groot belang. Wij bepleiten het verbeteren van het bestaande recreatief fietsnetwerk, waar mogelijk gekoppeld aan maatregelen voor het utilitair gebruik. Daarnaast bepleiten we belangrijke fietsverbindingen op te waarderen tot 'Slow-Lanes' (fietssnelwegen) door het metropolitane groen.
7 De **energietransitie** heeft invloed op het landschap. Wij bepleiten kleinschalige installaties, bijvoorbeeld op particuliere daken, met minimale landschappelijke schade. Bij grootschalige ingrepen (windturbines en zonnevelden) bepleiten we het behoud van het landschap en het benutten van win-win-kansen.
8 De regio vraagt om **klimaatadaptatie** door meer water en groen te realiseren. Wij bepleiten het beter opvangen en vasthouden van water door bijvoorbeeld klimaatbossen en voor recreatie geschikte waterbergingsgebieden wat ook bijdraagt aan een robuuster ecosysteem.
9 Een **landbouwtransitie** is hard nodig vanwege economische en ecologische achteruitgang. Er is een nieuwe koers nodig op het gebied van bemesting (stikstof), waterbeheer, energie- en grondgebruik en kortere productieketens. Om de koers te wijzigen is er samenwerking nodig, waarbij ondernemers samen innovaties ontwikkelen en kansen pakken. Hierin bepleiten wij proeftuinen. Agrariërs zijn, als eigenaren en beheerders van grote delen van het buitengebied, ook van belang als partner bij het realiseren van onze ambities op het gebied van recreatie en biodiversiteit.

Strategie, draagvlak en participatie: een gebiedsgerichte aanpak

De omvang van de hierboven beschreven opgaven en transities is enorm en kan door geen enkele partij alleen opgepakt en uitgewerkt worden. We zetten ze hier nog eens op een rij.

A. Regie: schaalsprong voor de metropoolregio
B. Robuuste financiering: Samen financiering aanboren en werken aan (nieuw) instrumentarium
C. 9-puntenplan Waterrijke regio - Nationale parken - Deltaplan biodiversiteit - Sport en recreatie in recreatief groen - Met het OV naar buiten - Een robuust metropolitaan fietsnetwerk - Inpassen van opgaven RES - Klimaatbestendige regio – Landbouwtransitie

De landschapstafels in de metropoolregio bieden een uitstekende basis om die gebiedsgerichte aanpak vorm en inhoud te geven. Ze hebben hun bestaansrecht bewezen en de meeste actoren in het landelijk gebied participeren reeds aan de tafels. Op basis van de bovengenoemde (voorlopige) agenda willen wij met andere partijen in gesprek. *Het doel is enerzijds dat we er met elkaar in slagen om werk te gaan maken van de schaalsprong. Dat betekent: een gezamenlijk gevoel van urgentie, een gezamenlijke visie en een gezamenlijke aanpak. Ofwel: regie. En het betekent dat we gezamenlijk werk maken van het financiële vraagstuk.* Doel is anderzijds om gezamenlijk thema's verder uit te werken, zo nodig scherpere keuzes te maken en een stevige gebiedsagenda op te stellen. Vandaaruit kunnen dan vervolgstappen worden gezet om tot uitvoeringsgerichte allianties te komen, die per opgave verschillend van samenstelling kunnen zijn.